

viešasis
ADMINISTRAVIMAS
P u b l i c A d m i n i s t r a t i o n

VILNIUS

2012* 2(34)

Teorinis ir praktinis žurnalas VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS

The theoretical and practical journal PUBLIC ADMINISTRATION

Redakcijos kolegija / Editorial Board:

Vyriausieji (moksliniai) redaktoriai /

Editors in chief (scientific editors):

prof. dr. **E. CHLIVICKAS** / *Prof Dr*

prof. habil. dr. **B. MELNIKAS** / *Prof Dr Habil*

Nariai / Members

A. ASTRAUSKAS, dr., LR Seimas, Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto biuro patarėjas / *Dr, Adviser of the Secretariat of Committee on State Administration and Local Authorities, the Seimas of the Republic of Lithuania, Lithuania*

A. BARABASHEV, *Prof Dr, Dean of High School of Economics, State University, Moscow, Russia*

P. BOORSMA, *Prof Dr, Public Finance Faculty for Public Administration and Public Policy, University of Twente, the Netherlands*

M. BRINTHALL, *Executive Director of American Political Science Association, USA*

E. CHLIVICKAS, prof. dr., Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos prezidentas, Finansų ministerijos mokymo centro direktorius / *Prof Dr, Vilnius Gediminas Technical University, President of Lithuanian Public Administration Training Association, Director of Training Centre of the Ministry of Finance, Lithuania*

J. CZAPUTOWICZ, *Prof Dr, Director of National School of Public Administration, Poland*

M. DUGGETT, *Professor, University of Portsmouth, United Kingdom*

L. GAJDOSOVA, *Executive Director of Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAce), Slovakia*

R. GINEVIČIUS, prof. habil. dr., Vilniaus Gedimino technikos universitetas / *Prof Dr Habil, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania*

L. YIU, *Dr, President of Centre for Socio-Economic Development, Switzerland*

B. LEIDHAMMAR, *Prof, Division for Business and Economics, Karlstad University, Sweden*

R. MALKEVIČIUS, dr., Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos konsultantas / *Dr, Consultant of Lithuanian Public Administration Training Association, Lithuania*

A. MARČINSKAS, prof. habil. dr., Vilniaus universiteto katedros vedėjas / *Prof Dr Habil, Head of Department, Vilnius University, Lithuania*

B. MELNIKAS, prof. habil. dr., Vilniaus Gedimino technikos universiteto katedros vedėjas / *Prof Dr Habil, Head of Department, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania*

S. PUŠKORIUS, prof. habil. dr., Mykolo Romerio universitetas / *Prof Dr Habil, Mykolas Romeris University, Lithuania*

A. RAIPA, prof. dr., Kauno technologijos universitetas / *Prof Dr, Kaunas University of Technology, Lithuania*

A. ROSENBAUM, *Prof Dr, President of IASIA (International Association of Schools and Institutes of Administration), Brussels, Belgium, Director of Institute for Public Management and Community Service, Florida International University, USA*

R. SANER, *Professor, Basel University, Director of Diplomacy Dialogue, CSEND, Geneva, Switzerland*

A. SEILIUS, prof. habil. dr., Klaipėdos universitetas / *Prof Dr Habil, Klaipėda University, Lithuania*

A. TEMMES, *Finnish Institute of Public Management, Finland*

K. TOLO, *Dr, Executive Director, National Association of Schools of Public Affairs and Administration (NASPAA), USA*

B. WOOLDBRIDGE, *Prof Dr, Department of Political Science and Public Administration, Virginia Commonwealth University, USA*

Žurnalo leidėjas / Publisher:

Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacija / *Lithuanian Public Administration Training Association*

Atsakingoji sekretorė / Executive Secretary:

M. Kuzminskaitė

el.paštas / *E-mail* info@lvalia.lt

Redakcija / Editorial Staff:

tel., faks. / *phone, fax* +370 5 212 63 17

el.paštas / *E-mail* info@lvalia.lt

Žurnalas „Viešasis administravimas“ įtrauktas į mokslines tarptautines duomenų bazes EBSCO, Business Source Complete, LOGIN, GESIS.
The journal 'Public Administration' has been included into the international scientific databases 'EBSCO', Business Source Complete, 'LOGIN' and databases of CSA Social Science Collection of GESIS Service Agency Eastern Europe.

TURINYS / CONTENT

VYRIAUSIŲJŲ REDAKTORIŲ ŽODIS <i>FOREWORD OF EDITORS IN CHIEF</i>	4
VALSTYBĖS POLITIKA IR VIEŠASIS VALDYMAS: NAUJI POŽIŪRIAI IR STRATEGINIAI SPRENDIMAI <i>STATE POLICY AND PUBLIC MANAGEMENT: NEW APPROACHES AND STRATEGIC DECISIONS</i>	
E. Chlivickas. Viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių potencialo plėtra <i>Human Resource Development Potential of the Public Sector</i>	6
G. Sinkevičius, S. Dailydka, V. Lingaitis. Internacionalizavimo procesai geležinkelių transporte. Nauda ir perspektyvos <i>Internationalisation Processes in Railway Transport. Benefits and Future Prospects</i>	17
A. Raipa, J. Buškevičiūtė, V. Giedraitytė. Inovatyvus viešasis valdymas: sėkmės veiksniai <i>Innovative Public Governance: the Factors of Success</i>	25
A. Laurinavičius. Investicijų skatinimas Lietuvoje: perspektyvūs strateginiai sprendimai <i>Promotion of Investment in Lithuania: Perspective Strategic Solutions</i>	36
GLOBALIZACIJA, EUROPOS INTEGRACIJA IR INOVACIJŲ PLĖTRA: NAUJOS TENDENCIJOS GLOBALISATION, EUROPEAN INTEGRATION AND THE DEVELOPMENT OF INNOVATION: NEW TRENDS	
B. Melnikas. Nacionalinės kultūros ir ekonomikos internacionalizavimo procesų kontekste: teoriniai požiūriai, raidos tendencijos ir dėsningumai <i>National Cultures and Economies in the Context of Internationalization Processes: Theoretical Approaches, Development Tendencies and Regularities</i>	48
R. Smaliukienė. Vadybos ypatumai Rytų ir Vidurio Europoje: lyderystė ir jos apraiškos <i>Management Features in the East and Central Europe: Leadership and its Manifestation</i>	63
V. Kondratienė. Teisiniai socialinių sistemų institucionalizavimo aspektai <i>Legal Aspects of Institutionalization of Social Systems</i>	71
B. Melnikas, Dz. Mukhiddinova. Post-Crisis Economy and the New Type of Developing Countries in the Space of Commonwealth of Independent States: Development Tendencies <i>Pokrizinė ekonomika ir naujas besivystančių šalių tipas Nepriklausomų valstybių sandraugos erdvėje: raidos tendencijos</i>	82
RECENZIJOS / REVIEWS	
A. Raipa. Modernaus viešojo valdymo genezė ir evoliucija amžių sandūroje <i>Genesis and Evolution of the Modern Public Management in Turn of the Century</i>	93

Vyriausiųjų redaktorių žodis

Gerbiamieji skaitytojai!

Viešosios vadybos, viešojo administravimo, viešosios politikos ir administravimo problematika ir tematika pasižymi ir didžiule įvairove, ir sudėtingumu, ir daugialypiais poreikiais reaguoti į naujausius iššūkius.

Šiuolaikinės visuomenės gyvenime pastoviai kyla naujos problemos, į kurias tenka reaguoti adekvačiomis ir efektyviomis viešosios vadybos, viešojo valdymo, viešosios politikos ir administravimo priemonėmis, o tai reikalauja nepertraukiamai ne tik stebėti ir tirti pačius visuomenės gyvenimo reiškinius, bet ir kryptingai plėtoti ir atnaujinti visą teorinių ir praktinių žinių apie viešąjį administravimą sistemą.

Pastoviai ir nepertraukiamai išryškėjantys nauji poreikiai tobulinti viešąją vadybą, viešąjį valdymą, viešąją politiką ir administravimą sąlygoja ir mūsų žurnale skelbiamų publikacijų problematiką bei nulemia šių publikacijų temų įvairovę: siekdami savalaikiai reaguoti į visuomenės gyvenimo aktualijas bei į naujas socialinės ir ekonominės raidos problemas, mes stengiamės mūsų žurnale skelbti tokią medžiagą, kuri būtų skirta itin reikšmingiems gyvenimo reiškiniams ir kuri padėtų suvokti naujas galimybes bei poreikius kryptingai tobulinti viešąją vadybą, valdymą ir administravimą.

Mes tikimės, kad žurnale skelbiama medžiaga gali būti naudinga tiek tobulinant viešosios vadybos ir administravimo funkcijas vykdančių institucijų praktinę veiklą, tiek kryptingai aktyvinant mokslinius tyrimus, skirtus šiuolaikinės visuomenės gyvenimui, jo kokybės gerinimui bei vadybos tobulinimui, tiek ir efektyvinant vadybinio profilio studijas bei valstybės tarnautojų mokymus, tuo pačiu sudarant prielaidas gerinti valstybės tarnybos intelektinį potencialą. Esame tikri, jog mūsų žurnalo publikacijos gali būti naudingos inicijuojant ir skleidžiant naujas idėjas ir naujus požiūrius į įvairias socialinės ir ekonominės raidos, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos aktualijas.

Šiame žurnalo numeryje skelbiamuose straipsniuose yra nagrinėjamos tiek temos, skirtos viešojo valdymo, viešosios politikos, vadybos ir administravimo teorijai bei praktikai, tiek ir temos, skirtos įvairiems reiškiniams bei raidos tendencijoms, išryškėjančioms šiuolaikinėmis socialinės ir ekonominės raidos internacionalizavimo bei Europos Sąjungos erdvėje vykstančių pokyčių bei plėtros procesų sąlygomis.

Ypač paminėtini šiame žurnalo numeryje skelbiami teoriniai straipsniai – juose išryškunami nauji požiūriai tiek į viešąjį valdymą, viešąją politiką, vadybą ir administravimą, tiek ir į socialinės ir ekonominės raidos internacionalizavimą bei į įvairias regioninės raidos aplinkybes.

Šiame žurnalo numeryje daug dėmesio skiriama mūsų dienų aktualijoms, ypač – atspindinčioms kelis metus trukusio ekonomikos nuosmukio pasekmes. Atitinkamos tematikos straipsniuose yra nagrinėjami investicijų aktyvinimo bei investicinei veiklai skatinti skirtų priemonių įgyvendinimo klausimai, atskleidžiamos naujos galimybės plėtoti tarptautinius ekonominius ryšius, ypač – atsižvelgiant į naujausius globalizacijos iššūkius. Šiame žurnalo numeryje taip pat nagrinėjami ir ekonominiai procesai, pasireiškiantys įvairiuose pasaulio regionuose, tame tarpe – Centrinėje ir Rytų Europoje bei Nepriklausomų valstybių sandraugos erdvės mastu: yra pateikiama analitinė medžiaga, atspindinti esminius ekonominius pokyčius, įvykusius per pastaruosius du dešimtmečius visoje buvusios Tarybų Sąjungos ekonominės įtakos erdvėje. Beje, iš šios medžiagos yra matomi ir didžiuliai ekonominiai pasiekimai, būdingi Centrinės ir Rytų Europos šalims, įsijungusioms į Europos Sąjungą ir gana prieštaringi pokyčių procesai, pasireiškiantys Nepriklausomų valstybių sandraugos šalių ekonomikoje.

Šiame žurnalo numeryje skelbiamuose straipsniuose nagrinėjamos problemos bus spendžiamos ir sekančiame „Viešojo administravimo“ numeryje, kuris bus skirtas toms aktualijoms, kurias sąlygoja tiek globalizacijos ir Europos Sąjungos raidos bei plėtros procesai, tiek ir nauji poreikiai kryptingai modernizuoti viešąją vadybą ir administravimą. Beje, sekančiame žurnalo numeryje gerokai daugiau dėmesio yra numatoma skirti toms viešosios vadybos ir viešojo administravimo tobulinimo aplinkybėms, kurias sąlygoja vis labiau didėjantys poreikiai aktyvinti žiniomis grindžiamos visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimą, plėtoti inovacinę veiklą bei ženkliai stiprinti aukštųjų technologijų sektoriaus potencialą.

Linkime Jums, gerbiamieji skaitytojai, didelės sėkmės ir tikimės, kad „Viešojo administravimo“ žurnalas yra Jums ir naudingas, ir įdomus.

Foreword of Editors in Chief

Dear Readers!

The relevance and the topic of public management, public administration, public policy and administration are characterized by great variety and complexity, multiple needs to react to the newest challenges.

New problems constantly arise in the life of the contemporary society, which need to be reacted to with adequate and efficient public management, public administration, public policy and administration measures, and this requires to incessantly observe and analyze the phenomena of the society's life as well as to single-mindedly develop and renew the entire system of the theoretical and practical knowledge about public administration.

Constantly and incessantly appearing new needs while improving public management, public administration and public policy and administration condition the issues of the publications in our magazine and determine the variety of the topics of these publications: seeking to timely react to the topicalities of the society's life and to new problems of social and economic development, we are trying to publish such material in our magazine, which would be intended for notably significant life phenomena and which would help realize new possibilities and needs to improve public management, governing and administration single-mindedly.

We hope that the material published in the magazine may be useful for the improvement of the functions of public management and administration as well as practical activity of executing authorities, and for the purposeful activation of research, intended for the life of contemporary society, its quality development and management improvement, as well as for making studies of management profile and state servants' training more efficient, creating background to improve the intellectual potential of the state service. We are certain that the publications of our magazine can be useful when initiating and spreading new ideas and new attitudes to various topicalities of social and economic development, advancement of culture, science and technologies.

The topics, intended for the theory and practice of public management, public policy, public governing and administration, as well as the topics intended for various phenomena and development tendencies, which appear under the conditions of the contemporary social and economic development internationalization and change and development

processes that take place in the European Union space, are published in the articles of this magazine edition.

Theoretical articles published in this magazine edition must be mentioned – they emphasize new attitudes both to public management, public policy, governing and administration, and to social and economic development internationalization and various regional development circumstances.

A lot of attention in this magazine edition is paid to the topicalities of these days, especially – to the ones reflecting the consequences of the economic downturn which continued for a few years. Relevant articles provide the analysis of the issues investment activation and implementation of measures intended to stimulate investment activity; new possibilities to develop international economic relations, especially – regarding new globalization challenges. This magazine edition also provides the analysis of economic processes which appear in various regions of the world, including Central and East Europe as well as at the level of the Commonwealth of Independent States: it provides analytical material, which reflects essential economic changes that took place within the last two decades in the economic authority area of the former Soviet Union. Besides, this material shows great economic achievements typical for the countries of Central and East Europe, which joined the European Union, and quite controversial change processes in the economy of the Commonwealth of Independent States.

The problems analyzed in this magazine edition will also be dealt with in the next edition of the "Public administration", which will be devoted for those topicalities, which are determined by globalization and European Union development processes, as well as by new needs to purposefully modernize public management and administration. Moreover, the next magazine edition is planning to pay far more attention to those public management and public administration improvement conditions, which are determined by increasing needs to activate the creation of the knowledge-based society and knowledge economy, to develop innovation activity and to strengthen the potential of the sector of high technologies.

Dear readers, we wish You good luck and we hope that "Public administration" magazine is useful and interesting to You.

VIEŠOJO SEKTORIAUS ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ POTENCIALO PLĖTRA

HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT POTENTIAL OF THE PUBLIC SECTOR

Eugenijus CHLIVICKAS, prof. dr.

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų
asociacijos prezidentas

Eugenijus CHLIVICKAS Prof Dr

Vilnius Gediminas Technical University
President of the Lithuanian Public Administration
Training Association

Santrauka

Straipsnyje žmogiškųjų išteklių potencialo plėtra pristatoma kaip svarbi ir perspektyvi mokslinių tyrimų sritis. Yra aptariama sprendimų priėmimo ir žmogiškųjų išteklių plėtros valdymo įgyvendinimo metodologija, analizuojama žmogiškųjų išteklių sistema ir jos valdymo prioritetai. Nacionalinės privataus ir viešojo sektoriaus specialistų profesinio tobulėjimo ir mokymosi visą gyvenimą strategijos apibūdinamos kaip tyrimų, kurių tikslas – stiprinti žmogiškųjų išteklių potencialą, rezultatas. Autorius pabrėžia šių tyrimų svarbą ir nurodo keletą galimų tolesnių tyrimų krypčių.

Straipsnis recenzuotas

Summary

The development of human resources potential is presented in the article as a relevant and perspective field of scientific research. A methodology of decision-making and implementation of human resources development management is discussed. The human resources system and the priorities of human resources potential management are analysed. The national strategies of private and public sector specialists' professional development and "life-long learning" are described as a result of research aimed at strengthening human resources potential. The author emphasises the importance of such research and indicates some possible tracks for further investigation.

INTERNACIONALIZAVIMO PROCESAI GELEŽINKELIŲ TRANSPORTE. NAUDA IR PERSPEKTYVOS

INTERNATIONALISATION PROCESSES IN RAILWAY TRANSPORT. BENEFITS AND FUTURE PROSPECTS

Gintaras SINKEVIČIUS

AB „Lietuvos geležinkeliai“,

Stasys DAILYDKA, doc. dr.,

Vytautas LINGAITIS, doc. dr.

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Gintaras SINKEVICUS

JSC „Lithuanian Railways“

Stasys DAILYDKA, Assoc Prof Dr,
Vytautas LINGAITIS, Assoc Prof Dr

Vilnius Gediminas Technical University

Santrauka

Straipsnyje apžvelgiama geležinkelių transporto sektoriaus įtaka ekonominiam ir socialiniam valstybių gyvenimui. Pateikiami esminiai geležinkelių transporto konkurenciniai pranašumai ekologiškiausios transporto rūšies atžvilgiu ir jo sukuriama pridėtinė vertė. Atskleidžiami ir pagrindiniai trūkumai, atsiradę dėl esamų kliūčių geležinkelių transporto sektoriuje, pasitelkiant esamų problemų sprendimo instrumentą – internacionalizacijos procesą. Per šio proceso geležinkelių transporto sektoriuje prizmę bandoma išvelgti ir sėkmingos konkurencijos rezultatus tarp skirtingų transporto rūšių geležinkelių transporto naudai.

Straipsnis recenzuotas

Summary

The article describes the influence of railway transport on economic and social life. The main advantages of railway transport in the framework of the environmentally friendly transport mode concept are presented in the article, as well as added value achieved due to this. The article also discloses the main disadvantages of railway transport occurring due to the bottlenecks existing there, searching for solutions thanks to implementation of internationalisation processes. Taking into account the impact of the internationalisation policy there are successful observations regarding improvement of fair competition among different transport modes.

INOVATYVUS VIEŠASIS VALDYMAS: SĖKMĖS VEIKSNIAI

INNOVATIVE PUBLIC GOVERNANCE: THE FACTORS OF SUCCESS

Alvydas RAIPA, prof. dr.,
Jolanta BUŠKEVIČIŪTĖ,
Vidmantė GIEDRAITYTĖ
Kauno technologijos universitetas

Alvydas RAIPA, Prof Dr,
Jolanta BUSKEVICIUTE,
Vidmante GIEDRAITYTE
Kaunas University of Technology

Santrauka

Inovatyvių idėjų, inovacinių sprendimų tikslingumą ir rezultatyvumą viešojo valdymo sektoriuje lemia daugybė veiksnių, tokių kaip pasaulinės ekonomikos vystymosi kontekstas, šalies ekonominės, socialinės, kultūrinės tradicijos, politinių galios centrų požiūris į administracinių struktūrų veiklos modernizavimą, palankumas organizacijų siekiams įtvirtinant inovacinės veiklos filosofiją ir inovacijomis grįstą elgseną. Tačiau svarbiausiu veiksniumi, lemiančiu sėkmingą inovatyvią viešųjų institucijų veiklą, yra valstybės strateginės nuostatos, orientuotos į inovatyvių idėjų ir inovacinės praktikos dominantę „naujamajam viešajam vadybai“ evoliucionuojant į naujojo viešojo valdymo doktriną.

Remiantis teorinio modeliavimo, metaanalizės, analogų, atvejų analizės, klasifikavimo, ekstrapoliaciniais ir kitais tyrimo metodais, straipsnyje analizuojama inovacijų ir inovatyvios veiklos veiksnių tipologizavimo įvairovė, sisteminės ir procesinės inovacinės viešojo sektoriaus veiklos tyrimo prieigos, pagrindžiamas inovacinės viešųjų institucijų veiklos kryptingumas ir tikslingumas, nulemtas globalių viešojo valdymo reformų ir pokyčių būtinumu.

Straipsnio autoriai esminiu tikslu laikė pabandyti atskleisti jau XXI a. pradžioje išaugusios organizacinės viešųjų institucijų veiklos, skatinant ideologinių inovatyvumo nuostatų pritaikymą, apibūdinti dimensijas, veiksnius, esamą sisteminių požiūrį ir inovacinės veiklos sistemas viešojo valdymo aplinkoje. Ypatingą dėmesį straipsnio autoriai skyrė organizacinės pertvarkos strategijų, viešųjų programų turinio analizei, siekdami išskirti politinius, organizacinius, socialinius inovatyvumo įgyvendinimo kriterijus, inovatyvumo realizavimo vidinės ir išorinės aplinkos elementus.

Straipsnis recenzuotas

Summary

Many elements and factors, such as the context of the global economic development, the country's economic, social and cultural traditions, the attitude of political power, center on the modernization of administrative structures and the acceptance of the organizational aspirations, which consolidate the philosophy of innovation activity and innovation-driven behavior, determine the expediency and effectiveness of innovative ideas and solutions in public management. However, the strategic approach, evolved from the new public management towards the new public governance and focused on the dominant of innovative ideas and innovative practices, is the most important factor, which determines the success of innovative activities in public institutions.

The article is based on theoretical modeling, meta-analysis, analogue and case analysis, classification, extrapolative and other methods. It analyzes the typological variety of the elements, factors, systemic and procedural research access of public sector innovations and innovative activities, substantiates the direction and expediency, which are determined by the global public management reforms and the necessity of changes.

Trying to reveal the application of innovative ideological provisions in organizational public sector activities, which increased at the beginning of the twenty-first century, and to describe the dimensions, factors, existing systematic approach and innovative action systems in the public management environment was considered the key purpose by the authors. The authors devoted particular attention to the organizational reconstruction strategies and the content analysis of public programs with a view to identify the political, organizational, social criteria, internal and external elements of innovation implementation and realization.

INVESTICIJŲ SKATINIMAS LIETUVOJE: PERSPEKTYVŪS STRATEGINIAI SPRENDIMAI

PROMOTION OF INVESTMENT IN LITHUANIA: PERSPECTIVE STRATEGIC SOLUTIONS

Algimantas LAURINAVIČIUS
Vilniaus universitetas

Algimantas LAURINAVIČIUS
Vilnius University

Santrauka

Straipsnyje analizuojama vidaus ir užsienio investicijų būklė Lietuvoje, konstatuojama, kad po 2009–2010 m. krizės atsigauančiame šalies ūkyje vidaus ir užsienio investicijų kiekio augimo tempai yra lėti ir pagal daugumą rodiklių (sukauptų užsienio investicijų kiekį, tenkantį vienam šalies gyventojui; užsienio investicijų ir BVP santykį) Lietuva atsilieka nuo kaimyninių šalių. Pastebima, kad ateinantys užsienio investicijų srautai finansuoja mažai konkurencingus šalies ekonomikos sektorius, dėl to menkai prisideda prie šalies ekonomikos plėtros.

Darbo našumas šalyje yra žemas, o produkcija nėra pažangi: vyrauja tradicinė gamyba, orientuota į žaliavų perdirbimą naudojant vidutinio pažangumo ir nepažangias technologijas. Nors 2008–2011 m. buvo įgyvendinta nemaža dalis Investicijų skatinimo programoje numatytų priemonių, tačiau nei kiekybiniu, nei kokybiniu požiūriu reikšmingos pažangos nebuvo pasiekta: sukauptų užsienio investicijų ir BVP santykis nepadidėjo, reikšmingų investicijų į aukštųjų technologijų sektorių pritraukti nepavyko. Straipsnyje teigiama, kad naujojoje Investicijų pritraukimo 2011–2019 m. programoje numatyti tikslai galėtų būti įgyvendinti sutelkus dėmesį į keturis pagrindinius dalykus: infrastruktūrą, išsilavinimą, tinkamą valdymą ir pasitikėjimą.

Šiandienės prielaidos Lietuvoje nėra tinkamos šalies inovaciniam proveržiui, o parengta Lietuvos inovacijų 2010–2020 m. strategija yra silpna tiek savo tikslais, tiek turiniu ir forma. Inovacijų padėtis Lietuvoje kritinė: Lietuva ne tik priskiriama mažiausią inovatyvumo indeksą ES turinčių šalių grupei, bet ir grupei šalių, kurių indekso augimo tempas yra lėčiausias.

Straipsnyje keliama mintis, kad siekiant laimėti konkurencinėje kovoje dėl investicijų, reikia būti lyderiu inovacijų srityje, o esminė investicijų ir inovacijų skatinimo prielaida yra strateginio valdymo tobulinimas. Kiti žingsniai apimtų „realių“ klasterių, veikiančių mokslininkų–verslininkų–valdininkų jungtyje atsiradimą; spartesni sukurtų idėjų komercializavimą; nacionalinio fondo tokioms idėjoms komercializuoti sukūrimą; išsilavinimo sistemos pritaikymą rytdienos poreikiams.

Summary

The article analyses the condition of the internal and foreign investments in Lithuania, states that the growth rates of the internal and foreign investments in the national economy are slow and Lithuania lags behind the neighbouring countries according to many indicators (accumulated FDI per capita; ratio of accumulated FDI to GDP). It is noticed that the forthcoming flows of foreign investments go to uncompetitive sectors of the economy; thus, they contribute little to the development of the national economy.

The article states that the labour productivity in the country is low, and the production is not advanced: traditional production oriented to processing of raw materials by using medium-low and low technologies dominates. A certain part of the measures stipulated in the Investment Promotion Programme was implemented in the period of the years 2008 through 2011; however, significant progress was not reached in neither the quantitative nor the qualitative respect: the ratio of accumulated FDI to GDP has not increased, and there has been a failure in attracting the significant investments in the sector of high technologies. The article maintains that the goals stipulated in the new Investment Promotion Programme for 2011 – 2019 could be implemented by focusing on the four key things: infrastructure, education, proper management and trust.

The article claims that today's assumptions in Lithuania are not suitable for the innovative breakthrough of the country, and the prepared Lithuanian strategy of innovations for 2010 – 2020 is weak in its goals, content and form. The situation of innovations in Lithuania is critical: Lithuania is attributed to the group of the countries having the lowest innovation index in the EU, but also to the group of the countries which have the slowest growth rate of this index.

The article claims that, in order to win a competition for the investments, a country needs to be a leader in the field of innovations, and the essential assumption of investment and innovation promotion is improvement of its strategic management. The following steps would include creation of “real” clusters acting in the link of scientists, entrepreneurs and officials; faster commercialisation of the created ideas; creation of a national fund to commercialise such ideas; application of the educational system for tomorrow's needs.

NACIONALINĖS KULTŪROS IR EKONOMIKOS INTERNACIONALIZAVIMO PROCESŲ KONTEKSTE: TEORINIAI POŽIŪRIAİ, RAIDOS TENDENCIJOS IR DĖSNINGUMAI

NATIONAL CULTURES AND ECONOMIES IN THE CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION PROCESSES: THEORETICAL APPROACHES, DEVELOPMENT TENDENCIES AND REGULARITIES

Boriss MELNIKAS, prof. habil. dr.
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Boriss MELNIKAS, Prof. Dr. Habil
Vilnius Gediminas Technical University

Summary

Santrauka

Straipsnis yra teorinio pobūdžio ir yra skirtas aptarti globalizacijos kontekste vykstančius nacionalinės raidos ir internacionalizavimo, taip pat regionalizacijos ir regioninės raidos procesus. Šie procesai yra pristatomi ir apibūdinami sisteminiu požiūriu, kaip visuma, ir charakterizuojami kaip šiuolaikinei visuomenei būdingas dėsningumas, reikšmingas globalizacijos sąlygomis.

Straipsnyje yra išdėstytas dialektikos filosofija grindžiamas teorinis požiūris į nacionalinės raidos internacionalizavimo procesus globalizacijos kontekste, apibūdintos svarbiausios šiems procesams būdingos tendencijos ir dėsningumai.

Straipsnyje parodyta, kad nacionalinės raidos ir internacionalizavimo procesai, kaip visuma, yra vertintini kaip svarbiausias veiksnys, nulemiantis stambių regioninių sistemų kūrimąsi, raidą, plėtrą ir transformacijas. Apibūdinta stambių regioninių sistemų įvairovė (didelės šalys, įvairios imperinio tipo sistemos, šalių grupės, stambios regioninės politinės ar ekonominės erdvės), aptarti istoriškai reikšmingi stambių regioninių sistemų raidos dėsningumai, taip pat istoriškai susiklostę įvairūs tokių sistemų susikūrimo ir raidos atvejai.

Apibūdinti raidos procesai, charakteringi šiuolaikinėms stambioms regioninėms sistemoms, ypač – sistemoms, pasižyminčioms daugianacionalumu.

Straipsnio medžiaga gali būti panaudota kaip tam tikras teorinis pagrindas tiek atliekant mokslinius tyrimus regionalizacijos ir internacionalizavimo procesų tematikoje, tiek ir plėtojant praktinę veiklą viešosios vadybos srityje.

Straipsnis recenzuotas

This theoretical article is focused on the national development and internationalization processes as well as the regionalization and regional development processes and regional development processes in the context of globalization. These processes are characterized as an whole and an common system and described as an significant phenomena typical for contemporary society in the conditions of globalization.

Dialectical philosophy based theoretical approach on national development and internationalization processes in the context of globalization is described in the article, the main regularities of these processes are characterized.

There is showed in the article that the national development and internationalization processes, as a whole, could be defined as an most important factor of the large regional systems creation, development and transformation processes. The variety of large regional systems is characterized (large countries, groups of countries, various empires, large regional political and economic spaces), historically significant regularities of the large regional system's development processes are discussed, as well as historically determined forms of these systems creation and development processes are described. The development processes typical for contemporary large regional systems, especially – multinational systems, are characterized.

The materials of this article could be used as the theoretical background for the scientific research on regionalization and internationalization processes, as well as for the practical activities in different areas of public governance.

VADYBOS YPATUMAI RYTŲ IR VIDURIO EUROPOJE: LYDERYSTĖ IR JOS APRAIŠKOS

MANAGEMENT FEATURES IN THE EAST AND CENTRAL EUROPE: LEADERSHIP AND ITS MANIFESTATION

Rasa SMALIUKIENĖ, doc. dr.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija

Rasa SMALIUKIENE, Assoc Prof Dr

General Jonas Zemaitis Military Academy of Lithuania

Santrauka

Straipsnyje nagrinėjama lyderystės ypatumų suformuojama vadybos specifika, pasireiškianti Rytų ir Vidurio Europos sąlygomis. Įvertinti lyderystės raišką Rytų ir Vidurio Europoje (RVE) sudėtinga, nes vertinant lyderystę dažniausiai taikomas anglosaksiškasis požiūris, nusakantis, kokios lyderystės charakteristikos lemia veiklos efektyvumą, mažiau vertinant socialinį bei kultūrinį lyderystės kontekstą. Tradiciškai lyderystės raiška matuojama vadovo charakteristikomis, organizacinių vertybių sklaida, santykiais su įtakos grupėmis ir kt. ilgalaikį ekonominį efektyvumą lemiančiais rodikliais. Pažymėtina, kad tyrimai, kuriuose naudojami šie rodikliai, atskleidžia daug neigiamai vertinamų lyderystės RVE aspektų. Nagrinėjant ekonominį vadybos efektyvumą, šios charakteristikos yra vienareikšmiškai vertingos ir naudotinos organizacijų veiklai vertinti, tačiau, nagrinėjant lyderystę raišką, jos negali būti vertinamos vienareikšmiškai. Lyderystės efektyvumas nėra tapatus ekonominiam naudingumui, jis yra ne efektyvumo, o suvokimo elementas, tai procesas, kuriame lyderis įgauna aplinkinių pasitikėjimą ir tampa pripažintas. Atitinkamai šiame straipsnyje kritiškai apžvelgiami pastarųjų dviejų dešimtmečių organizacinės lyderystės tyrimai, atlikti RVE, įvertintos pagrindinės lyderystės raiškos tendencijos interpretuojant jas vykusių socialinių ir ekonominių pokyčių kontekste.

Straipsnis recenzuotas

Summary

This paper investigates the process of organizational leadership in Central and East Europe (CEE). It is challenging to perform such investigation, as the leadership as a phenomena is traditionally analysed using the anglo-saxon approach. This approach determines the criterion that describes the efficiency of leadership, which is based on objective performances, whereas social and cultural context of leadership is latent. Traditionally, the presentation of leaderships is measured by the managers' trait, organizational values, relationship with stakeholders and other indicators that depict business efficiency. It should be noted that studies involving the use of these indicators reveals highly negative performances of leadership in CEE. When considering the cost-effectiveness of the management, these indicators are uniquely valuable and usable for performance measurement. However, leadership effectiveness is not identical to the economic performance; it is not an element of efficiency, but rather the expression of perceptions. Leadership is a process in which the leader gets the trust and becomes recognized. Accordingly, this article critically reviews the studies on organizational leadership in CEE and evaluates the main trends of leadership development during last two decades.

TEISINIAI SOCIALINIŲ SISTEMŲ INSTITUCIONALIZAVIMO ASPEKTAI

LEGAL ASPECTS OF INSTITUTIONALIZATION OF SOCIAL SYSTEMS

Virginija KONDRATIENĖ doc. dr.
Kazimiero Simonavičiaus universitetas

Virginija KONDRATIENE, Assoc Prof Dr
Kazimieras Simonavicius University

Santrauka

Straipsnyje analizuojami socialinių sistemų (valstybės organizacijų) institucionalizavimo teisiniai aspektai. Aptariama valstybės kaip aukščiausios žmonių bendrabūvio formos raida, organizavimo ypatumai, visuomenės teisinės sąmonės ir kultūrinių tradicijų įtaka valstybės valdymo formos pasirinkimui. Straipsnyje pabrėžiama vieno iš fundamentalųjų Europos Sąjungos teisės principų – subsidiarumo principo [1] įtaka visuomenės organizacijai ir socialiniam jos susitvarkymui. Subsidiarumo principas čia panaudotas kaip priemonė civilizacijų identitetui ir skirtyboms atskleisti, kartu pabrėžiamas jo pozityvusis vaidmuo pasaulio bendruomenei sprendžiant įvairaus (ideologinio, ekonominio, religinio ar kultūrinio) pobūdžio konfliktus, kylančius tarp tautų, valstybių ar skirtingų civilizacijų. Straipsnyje formuluojamas tikslas – atskleisti subsidiarumo principo reikšmę socialinių sistemų integralumui, visuomenės pažiūrų harmonijai ir interesų pusiausvyrai valstybės organizacijoje palaikyti, kartu pabrėžiant ir jo įtaka globalių konfliktų sprendimui. Pasitelkus istorinį, lyginamąjį, analitinį ir sisteminę analizės metodus straipsnyje siekiama pagrįsti, kad subsidiarumo principo recepcija ir jo institucionalizavimas Europos Sąjungos teisėje nėra atsitiktinis dalykas, priešingai leidžia manyti, kad subsidiarumo principu paremti teisinio reguliavimo mechanizmai neleidžia globaliai sistemai nepaisyti civilizacijų skirtumų, o lokaliai identitetui sugriauti pasaulio vienovės, todėl greta unifikuotų socialinių sistemų gali koegzistuoti savitą organizacinę, kultūrinę tradicijas ir vertybines nuostatas turintys nacionaliniai, regioniniai ar lokalūs autonominiai dariniai.

Iš straipsnyje pateiktos analizės matyti, kad skirtingas visuomenių mentalitetas, etinės ir socialinės vertybės (nulemtos ankstesnių bendruomenės būties formų) turėjo įtakos visuomenių socialiniam susitvarkymui ir skirtingų civilizacijų atsiradimui. Visuomenės organizavimo principai (iš kurių reikšmingiausias Vakarų socialinės sistemos struktūravimui laikytinas subsidiarumo principas), užgimę antikos ir Romos imperijos miestuose, veikiami Vakarų ir Rytų kultūros, religijos ir teisės tradicijų, paskatino skirtingų socialinių sistemų (nacionalinių valstybių) atsiradimą ne tik Europoje, bet ir kitose pasaulio civilizacijose.

Summary

The article analyzes legal aspects of social system institutionalization. Discusses the state as the highest human coexistence form of development, features of organizing, public legal awareness and influence of culture traditions to choose the form of government. The article emphasizes importance one of European Union fundamental principal of law- the influence to public organization and social arrangement of the principal of subsidiarity. In this case principal of subsidiarity is used as a tool to reveal the identity and differences of civilizations, with emphasis its positive role to global community deal a wide range of conflicts (ideological, economical, religious and culture), arising between nations, states and different civilizations. The object of article is to reveal the meaning of subsidiarity principal to integration of social systems, public appearances of harmony and maintain interest balance in the state organization re-emphasizing its influence on global conflict resolution. Through a historical, comparative, analytical and systematic approaches analyzes in the article to motivate, that repression of subsidiarity principal and its institutionalization in European Union law is not a random think, contrast suggests that legal mechanisms based on the principle of subsidiarity prevents the system to ignore the principles of organization to destroy the local identity unity of the world, therefore the unified social systems can coexist in a unique organizational, cultural traditions and values that have national, regional or local automated derivatives.

The article analyzes shows, that different mentality of societies, ethnic and social values (determined by the previous community types) has affected public social coping and appearance of different civilizations. The principals of public organization (which the significant to West social system of texturing is considered as the principal of subsidiarity), was born in antique and Rome empire cities, exposed by West and East culture, religion and law traditions, led to appearance of different social systems (nation-states) not only in Europe, but in the other world civilizations.

POST-CRISIS ECONOMY AND THE NEW TYPE OF DEVELOPING COUNTRIES IN THE SPACE OF COMMONWEALTH OF INDEPENDENT STATES: DEVELOPMENT TENDENCIES

POKRIZINĖ EKONOMIKA IR NAUJAS BESIVYSTANČIŲ ŠALIŲ TIPAS NEPRIKLAUSOMŲ VALSTYBIŲ SANDRAUGOS ERDVĖJE: RAIDOS TENDENCIJOS

Boriss MELNIKAS, Prof Dr Habil
Vilnius Gediminas Technical University

Dzbonona MUKHIDDINOVA
Technological University of Tajikistan,
Vilnius Gediminas Technical University

Boriss MELNIKAS, prof. habil. dr.
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Dzbonona MUKHIDDINOVA
Tadžikistano technologijos universitetas,
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Summary

This paper presents a new theoretical concept of the post-crisis economy in the developing countries in the Commonwealth of Independent States. It demonstrates the opportunities of using this concept for both researching the features and the patterns of economic development in the countries of the Commonwealth of Independent States and for assessment of the prospects of the economic cooperation between the European Union and the countries of the Commonwealth of Independent States.

The article presents the results of a comparative analysis of the processes of economic development in the Commonwealth of Independent States and the post-communist countries of the Central and Eastern Europe, which has now integrated into the European Union. This comparative analysis covers the past 20 years and reflects the logic and the relationships of several phases of social and economic transformation.

The article describes in great detail the processes of social and economic transformation that has taken place in the countries of Central and Eastern Europe, which are now included in the European Union, and in the Commonwealth of Independent States and highlights the features of these processes.

The article shows that the presented theoretical concept is very promising both in terms of the development of new theoretical approaches to the study of phenomena of the today's economic life and in terms of urgent practical problems of the international economy. This theoretical concept is very promising in the study of various processes of development of economic ties between the countries of the European Union and the Commonwealth of Independent States.

Santrauka

Straipsnyje yra išdėstyta nauja teorinė koncepcija, skirta pokrizinei ekonomikai naujo tipo besivystančiose šalyse Nepriklausomų Valstybių Sandraugos erdvėje. Parodyta, kad ši koncepcija gali būti taikoma tiek nagrinėjant Nepriklausomų Valstybių Sandraugai priklausančių šalių ekonominės raidos ypatumus ir dėsningumus, tiek ir vertinant įvairių Europos Sąjungos šalių ekonominio bendradarbiavimo su Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalimis perspektyvas.

Straipsnyje yra pateikiama medžiaga, skirta Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių bei Centrinės ir Rytų Europos pokomunistinių šalių, integruotų į Europos Sąjungą, ekonominės raidos procesų lyginamajai analizei: ši lyginamoji analizė apima pastarųjų 20-ties metų laikotarpį ir atspindi socialinių bei ekonominių pokyčių logiką ir dėsningumus įvairiais raidos etapais.

Straipsnyje detalios aprašyti iki šiol vykę pokyčių procesai, pasireiškę tiek Europos Sąjungai šiuo metu jau priklausančiose Centrinės ir Rytų Europos šalyse, tiek ir Nepriklausomų Valstybių Sandraugos erdvėje, atskleisti šių procesų ypatumai.

Teorinė koncepcija, pateikta straipsnyje, gali būti suvokiama kaip gana perspektyvi tiek inicijuojant bei įgyvendinant naujus teorinius požiūrius tiriant šiuolaikinius ekonominio gyvenimo reiškinius, tiek ir sprendžiant praktinius uždavinius įvairiais tarptautinės ekonomikos plėtros atvejais. Ši teorinė koncepcija yra vertintina kaip itin perspektyvi tais atvejais, kai tenka nagrinėti ekonominių ryšių tarp Europos Sąjungos šalių ir tarp Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalių plėtros galimybes.